

AȘEZAREA GETO-DACICĂ DE LA GIURGENI-MOZACU, JUDEȚUL IALOMIȚA

LUCIAN CHIȚESCU
ANCA PĂUNFSCU
ELENA RENTĂ
GHEORGHE MATEI
VIRGIL ȘT NIȚULESCU

În urma unei periegeze efectuate de membrii colectivului Muzeului Județean Ialomița în vara anului 1986, a fost identificată o așezare geto-dacică, la circa 1 km NE de limita comunei Giurgeni, în punctul Mozacu, pe o suprafață foarte întinsă, în marginea terasei inundabile a Dunării. Zonele de locuire erau răspândite pe suprafețe ceva mai înălțate în teren, care au fost însă distruse și foarte mult nivelate de lucrările agricole. În total, au fost trasate 25 de secțiuni, cu numeroase casete necesare pentru cercetarea complexelor descoperite.

Astfel a fost identificată o așezare deschisă, de tip rural, în care s-au găsit și cercetat locuințe de suprafață, bordeie, vetre și gropi menajere.

Observațiile stratigrafice arată că imediat sub humusul arăt, în care s-au găsit fragmente ceramice numeroase, se află un strat de pământ cenușiu-negru, sfărâmițos, care conținea un bogat material ceramic și a cărui grosime varia între 0,30—0,80 m. În acest nivel de locuire, se adăceau pînă la 1,15 m, gropile bordeielor și gropile menajere. În sfârșit sub acest nivel se afla solul viu, galben-nisipos, de natură aluvionară.

Locuințele de suprafață au fost distruse de arătura adîncă, întrucît ele apar la adîncimea maximă de —0,35 m față de solul actual. Singura locuință mai bine păstrată, a fost identificată în S XVIII și avea o formă aproape dreptunghiulară, cu laturile aproximativ de 5 m × 4 m și orientată NE—SV. Nu s-au descoperit gropi de par. Podeaua era netedă, bine bătătorită, suprapusă de o peliculă foarte subțire de chirpic. În interiorul acestei locuințe, nu s-au descoperit gropi de provizii sau urme de vetre. Fragmentele de chirpic ale pereților prăbușiți pe suprafața podelei, arată că aceștia erau lucrați din niuele groase, paralele și foarte dese.

Forma și dimensiunile locuințelor-bordei este foarte variată, toate fiind adîncite între 0,85 m și 1,20 m față de solul actual.

Locuința-bordei din S XXIII are o formă rectangulară cu colțurile rotunjite, este orientată aproximativ SV—NE și cu laturile de dimensiuni foarte mici (2 m × 1,7 m). Groapa bordeiului pornește de la 0,30 m. față de solul actual și ajunge pînă la 1,14 m. În exteriorul acestei locuințe-bordei au fost identificate două vetre. Cea mai mare este locuința-bordei din S XXIV, de formă rectangulară, cu colțurile rotunjite, cu laturile măsurînd 6 m × 4 m, orientată N—S, cu podeaua la —1,05 m față de solul actual. Nici în interiorul acestei locuințe nu au fost identificate gropi de par sau vetre amenajate. În schimb, inventarul ceramic descoperit aici, a fost deosebit de bogat și variat. Vetrele au fost identificate în afara locuințelor și au dimensiuni și forme variate. În grundul secțiunilor, vetrele au apărut la adîncimi diferite, unele avînd urme de folosință îndelungată, prin numeroasele refaceri indicate de straturile de pământ ars la roșu.

Vatra de S III este rotundă, deosebit fiind faptul, că e înconjurată cu o gardină formată din pietre mari și bulgări de chirpic, iar peste acestea sînt așezate, ca și cum ar crea o nivelare a gardinei, fragmente mari de amforă și de vase mari, lucrate din pastă grosolană. Diametrul vetrei este de 0,60 m. În S XXIV vatra de formă dreptunghiulară (0,54 m × 0,75 m) se află foarte aproape de latura nordică a locuinței-bordei de dimensiunii medii

(3,20 m × 2,20 m). În general, forma vetrelor este rectangulară, cu dimensiuni variabile. În S XXIII au fost descoperite două vetre apropiate cu dimensiuni mari (1 m × 0,60 m., respectiv 1,40 m × 0,60 m), care probabil au aparținut zonei sacre a așezării, întrucât în jurul lor s-au găsit foarte puține fragmente ceramice cu excepția unei amfore elenistice, căreia îi lipsește fundul. În secțiune, s-au observat succesive rânduri de refacere a acestor vetre cu suprafață așa mare. Gropile ce aparțin acestui nivel de locuire dacică au formă rotundă, sînt foarte puțin adînci iar diametrul lor variază între 0,80 m și 1,20 m. În general inventarul lor este compus din multe oase de animale și puține fragmente ceramice.

În afara gropilor menajere, menționăm existența unui complex aflat în S XVIII, sub cota nivelului de locuire geto-dacă, la -0,80 m., unde s-a găsit o mare cantitate de oase de animale, răspîndite oarecum în cerc pe o suprafață cu diametrul de 2 m., într-un pămînt galben-nisipos.

Inventarul așezării este alcătuit dintr-o rîșniță de piatră, o formă ovală, cu suprafața adîncită, lustruitoare de piatră pentru ceramică. cete, fragmente de tîpsii (capace) din lut ars, dintre care unul are suprafața decorată cu linii incizate, fusaiole bitronconice (pl. VI/1-6) și una în formă de mosor. Au mai fost găsite fragmente mărunte de sticlă albastră subțire, mici obiecte din fier, foarte corodate, o lupă de fier rotundă și un vîrf de săgeată cu trei muchii (în S XXIV). Din os este o amuletă de formă trapezoidală, cu două perforații la baza laturii mici, și un fragment de mîner, decorat cu alveole crestate, oblice. În cuprinsul S XXII și S XXIV au fost descoperite fragmente mărunte de ceramică fină grecească, decorată cu firnis negru, o tortiță și un picior de kantharos foarte mic, de asemenea acoperite cu firnis negru. Mai menționăm un fragment dintr-un vas-askos, din pastă cenușie, asemănător cu cele găsite la Kazanlic și care se datează în sec. IV-III î.e.n. Tot din lut ars mai amintim și greutatețile în formă de trunchi de piramidă, cu perforație mediană (pl. VI/7-8), găsite în locuința de mari dimensiuni din S XXIV, jetoanele, plăcuțele discoidale cu diametrul de 2-3 cm și un fragment de vas strecuratoare. Din silex au fost găsite două fragmente de răzuitoare și de lame refolosite poate și de getodaci. Dar cel mai important element de inventar al așezării este ceramica, foarte bogat reprezentată prin aproape toate formele și categoriile. Cantitativ, ceramica de factură locală, este cu puțin mai numeroasă decît ceramica de import, în special amforele.

Ceramica locală după tehnica de execuție, se împarte în două mari categorii: ceramica lucrată cu mîna și ceramica lucrată la roată. Pasta pentru prima categorie este cînd grosolană, cu pietricele și cioburi pisate în amestec, în special la vasele-borcan, cînd mai omogenă, cu pietricele mai rare și foarte mărunte, și cu mult nisip în compoziție la castroane și străchini. Arderea este inegală, insuficientă, în acest caz suprafața vaselor căpătînd un aspect pătat și cu miezul negru în spîrtură. De multe ori, suprafața vaselor este acoperită cu slip sau e lustruită, dînd un aspect lucios fragmentelor ceramice găsite. Majoritatea relativă a fragmentelor ceramice aparțin tipului de vas „sac” sau cu profilul aproape drept, lucrat din pastă cărămizie-brună sau cărămiziu-gălbuie, avînd ca degresant pietricele sau cioburi pisate (pl. I).

Acet tip de vas este o formă binecunoscută și larg răspîndită în toate așezările geto-dace din secolele V-III î.e.n.¹ Variantele acestui tip de vas sînt determinate de forma și mai ales de ornamentul său care constă dintr-un briu alveolat, întrerupt de butoni plați, sau briu crestă și butoni². Forma vasului se caracterizează prin gura largă sau puțin strînsă, cu pereții mai mult sau mai puțin arcuiți, cu fundul drept, neprofilat, cu buza tăiată drept și ușor pronunțată în exterior, tăiată oblic spre interiorul vasului, sau cu buza rotunjită simplu sau în torsadă. Butonii, de obicei, sînt arcuiți în sus, briul alveolar este fie drept, fie în ghirlandă, fie vertical arcuit, care pleacă de la fiecare apucătoare în jos.

Tipul descris se datează în Muntenia, cît și la sudul Dunării, în secolul al IV-lea, coborînd în prima jumătate a secolului al III-lea î.e.n. la Senthopolis³. Fragmentele, numeroase descoperite în cuprinsul așezării de la Mozacu, aparțin unei mari varietăți de forme și dimensiuni, iar alături de exemplarele lucrate din pastă grosolană, acoperite sau

¹ F. Moscalu, *Ceramica traco-getică*, București, 1983, p. 147 și p. 497, pl. CV/5.

² *Ibidem*, p. 37.

³ M. Cielkova, *Senthopolis*, I, Sofia, pl. I.

nu cu slip, se întîlnesc și exemplare aparținînd categoriei de ceramică-fîmă, din pastă îngrijit lucrată și acoperită cu slip lusfruit gălbui-brun. Cele mai apropiate analogii le întîlnim la Alexandria-Vii⁴, Zimnicea⁵, VLĂDICEASCA⁶, Chirnoși⁷, Poiana⁸, Orbeasca de Sus⁹ și aparțin secolelor IV—III î.e.n. Cîteva fragmente de buze mult evazate aparțin tipului de vas bitronconic cu fundul drept. Alte fragmente, mai pușin numeroase, aparțin tipului de vas cu corpul bombat, decorate cu briu alveolar și butoni sau alveole adincite în pasta vasului, dispuse pe gît sau pe marginea superioară. Tipul acesta „există în secolele VI—III î.e.n. în zona centrală și nordică a Dobrogei, marcînd prezența sciților sau o influență culturală nord-pontică, înaintea momentului Ateas, de la 340 î.e.n.”¹⁰.

O altă formă ceramică cu mai multe variante, este castronul, de dimensiuni diferite. Fragmentele numeroase, din păcate doar parțial întregibile, au o pastă mai îngrijit lucrată, cu mai mult nisip în amestec, arsă brun-cărămiziu. În general, predomină forma tronconică (pl. III), cu fundul drept, umărul pronunțat și buza trasă spre interiorul vasului, cu marginea fie subțiată și arcuită, fie teșită și cu o profilare exterioară. Multe fragmente au apucători așezate oblic pe perețele vasului, în zona de arcuire a profilului acestuia.

Străchinile lucrate cu mîna, din pastă brun-cărămizie, sînt uneori lustruite. Ele au marginea ușor răsfrîntă spre interior, ca și castroanele și sînt prevăzute cu patru minere în partea superioară (fig. IV/9). Analogii pentru forma castroanelor și străchinilor le întîlnim la Alexandria—Vii¹¹, Grădiștea Călărăși, din a doua jumătate a secolului al IV-lea î.e.n., iar pentru exemplarele cu marginea răsfrîntă unghiular spre interior, avem analogii la Canlia în secolul IV î.e.n.¹².

Buze de castroane și străchini evazate sînt mai pușine, lucrate din pastă cenușie, neagră-cenușie sau brun-cărămizie. Piese asemănătoare, descoperite în așezările de la Zimnicea sau Poiana, aparțin nivelului I din secolele IV—III î.e.n.¹³. Excepție fac două fragmente lucrate din pastă brun-cărămizie, lustruite, cu marginea răsfrîntă în exterior și cu caneluri pe umăr, care par să continue forme existente la Fer'gile în secolul IV î.e.n., și la Canlia, unde din secolul IV î.e.n. există un singur exemplar.

Fragmentele de căni sau cești sînt foarte pușine, lucrate din pastă grosolană, cu pereții drepți și cu buza rotunjită, cu fundul drept și cu toarta supraînălțată. Într-un singur, caz un fragment de ceșcuță are toarta prinsă din buză pînă la baza vasului. De asemenea, s-a găsit și un fragment de buză, de cană prevăzut cu o teșitură (cioc-plisc) pentru scurgerea lichidului.

Fragmentele pușine și mărunte permit foarte greu stabilirea de analogii pentru datarea lor; au fost găsite în complexe alături de ceramica mai sus prezentată.

În cadrul ceramicii lucrate cu mîna amintim, încă o dată, fragmentele de discuri-capace, lucrate dintr-o pastă de foarte proastă calitate. Toate au formă de disc plat, fără a avea marginile ridicate și doar un singur fragment prezintă un decor de linii incizate pe una din fețe. Exemplare asemănătoare s-au descoperit și în cetatea de la Trivaiea Moșteni din secolele IV—III î.e.n., Grădiștea Călărăși din a doua jumătate a secolului IV î.e.n., BUDUREASCA—secolele IV—III î.e.n.¹⁴.

În încheierea prezentării acestei categorii ceramice amintim fusaiiolele de mai multe tipuri (pl. VI/1—6), care sînt cunoscute mai în toate așezările și chiar necropolele geto-dadice.

⁴ C. Preda, *Săpăturile de la Alexandria, punctul „La Vii”*, M. C. A., VI, p. 259.

⁵ A. D. Alexandrescu, *La necropole gète de Zimnicea*, Dacia, N. S., XXIV, 1960, p. 45, fig. 15/1, 6, 8.

⁶ Gh. Trohani, *Săpăturile din așezarea geto-dacă de la VLĂDICEASCA* Cercetări Arheologice, II, 1976, p. 104, fig. 11 și pag. 110, fig. 16.

⁷ Idem, *Săpăturile arheologice efectuate la Chirnoși, jud. Ilfov*, în anii 1971—1972, Cercetări Arheologice, I, 1975, p. 138, fig. 11/3 și p. 139, fig. 12/3.

⁸ R. Vulpe, *La CIVILISATION daces à la lumière des fouilles de Poiana*, Dacia, N. S. I 1957, p. 143—164.

⁹ E. Moscalu, G. Beța, *Noi cetăți traco-getice*, Cercetări Arheologice, III, 1979, p. 365, fig. 3/1.

¹⁰ E. Moscalu, *Ceramică...*, p. 54.

¹¹ C. Preda, *loc. cit.*, p. 256, fig. 5/1 și 4/5—6.

¹² E. Moscalu, *loc. cit.*, p. 446, pl. I.V/7—9.

¹³ I. H. Crișan, *Ceramica geto-dacă. Cu privire specială la Transilvania*, Ed. Științifică, București 1969, p. 81.

¹⁴ E. Moscalu, *loc. cit.*, p. 88 și p. 457, pl. LXV.

Ceramica lucrată la roată aparține unor foarte puține tipuri de vase. Au fost descoperite două buze cu marginea răsfrîntă spre exterior, cu una sau cu două șanțuiri exterioare, ce provin de la vase mari de provizii (chiupuri). Această formă ceramică apare la traco-geto-daci. „În a doua jumătate a secolului IV î.e.n. și în secolul III î.e.n.“¹⁵.

Restul fragmentelor, în general din pastă cenușie sau cu vopsea neagră, aparțin tipurilor de străchini cu marginea evazată, uneori cu suprafața decorată cu caneluri sau cu linii în val incizat, fie pe suprafața interioară, fie pe suprafața exterioară a peretelui vasului (pl. V). Cîteva fragmente de buze de străchini au partea superioară a marginii ornamentată în exterior cu 1—3 incizii și își găsesc analogii apropiate și din punct de vedere al pastei ceramice în așezarea de la Alexandria — VII¹⁶, ca și buzele trase în exterior și răsfrînte orizontale. Alte fragmente au marginea răsfrîntă spre interior, formînd un unghi, iar din acest punct de vedere, ele se aseamănă cu profilul cu vasele lucrate cu mîna. Mai menționăm un perete de strachină din pastă foarte fină, gălbui-roz, probabil tot de la o strachină, cu suprafața interioară decorată cu val trasat foarte îngrijit, fiind probabil o imitație după un vas grecesc.

Ceramica de import, de factură grecească, este ilustrată prin cantitatea foarte mare de fragmente de amfore, care reprezintă aproximativ jumătate din inventarul ceramic recoltat. Amforele, provenite din schimburi comerciale cu marile centre Thasos, Sinope, HERACLEA Pontică, Rhodos, au pătruns și în așezările getice situate în stînga Dunării, pe traseele unor drumuri comerciale care străbăteau Dobrogea, atestate de ultimele descoperiri¹⁷. AMFORELE de mare circulație au „certificat de origine“, sub forma ștampilelor aplicate pe torți. În continuare, vom prezenta cele cinci torți de amfore cu ștampile:

1. Fragment de toartă de amforă, Thasos (S. VII) cu ștampila fragmentară. Textul reconstituit este [OΑΣ]ΙΩΝ ['A]ρ(…) [A]ΠΙΣΤ[OΘΩΝ]←. Între numele emitentului și al astinomului se află un simbol în formă de ciorchine. Ștampila se datează în vremea lui Aristofan II, circa 300 î.e.n.¹⁸.

2. Fragment de toartă de amforă, Sinope (S XIV), cu ștampila fragmentară. Textul reconstituit este: ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ ΕΚΑΤΑΙΟΥ. În dreapta inscripției se află un simbol sub forma unui tirs vertical. Ștampila se datează în grupa a IV-a, circa 270 î.e.n.¹⁹.

3. Fragment de toartă de amforă, Rhodos (S XXV) Textul este: ΑΜΥΝΤΑ și are la dreapta un simbol reprezentînd două ramuri de mîslin. Ștampila se datează 191—176 î.e.n.²⁰.

4. Fragment de toartă de amforă, Thasos (S V). Ștampila este fragmentară, textul ilizibil, simbolul neidentificat, dar pare să se dateze după 340 î.e.n. deoarece inscripția are un singur nume, cel al astinomului.

5. Fragment de toartă de amforă, Rhodos (S XXV). Ștampila se păstrează fragmentar. Reconstituirea nu s-a putut face, dar este o ștampilă de producător, databilă între 200 și 180 î.e.n., iar numele producătorului este probabil ΣΟΤΕΥΣ (?).

Prezența unor puține fragmente ceramice, între care reamintim fragmentele de castroane cu caneluri oblice pe umăr și suprafața lustruită, buzele de străchini cu marginea mult răsfrîntă în exterior și jumătatea de cană cu toartă din pastă bine lucrată și arsă secundar, pledează pentru datarea începutului așezării încă de la sfîrșitul secolului al VI-lea î.e.n. și începutul secolului următor²¹. Materialele menționate au fost descoperite în nivelul de locuire, dar datorită condițiilor obiective, nu s-a putut delimita suprafața totală a așezării — deja distrusă de lucrările agricole. Cert este că locuirea avută o fază de maximă dezvoltare în cursul secolelor IV—III î.e.n. (în această zonă de grinduri unde

¹⁵ *Ibidem*, p. 93.

¹⁶ C. Preda, *loc. cit.*, fig. 4/8—9, 14—15.

¹⁷ M. Ilimia, *Date noi privind așezările getice din Dobrogea în a doua epocă a fierului*, în *Pontica*, XIII, 1980, p. 79.

¹⁸ A. Bon, *Les timbres amphoriques de Thasos*, Paris, 1957, nr. 421.

¹⁹ B. N. Grakov — *Drevnegrecheskie keramiceskie cletna e Imenami Astinosov, Moscova 1929, Passiv*.

²⁰ V. Canarache, *Importul amforelor ștampilate la Istria*, București, 1957, p. 391, Rhodos 612—613.

²¹ Vl. Zîrca, *Ceramica lucrată la roată în hallstatt-ul tîrziu în spațiul balcano-carpatic*, ms.

au fost trasate cele 25 de secțiuni) și a dăinuit probabil pînă în primul sfert al secolului al II-lea î.e.n., după cum atestă inscripția de pe amfora rhodiană mai sus prezentată.

Cîteva fragmente ceramice antrenate în umplutura complexelor descoperite în S VII și S XXIII, ce aparțin unor vase lucrate din pastă grosolană, cu profilul în formă de sac, decorate cu brîu alveolat sau șnurat, cît și torțile cu secțiunea rotundă de la unele vase cu profil bitronconic, cu torți amplasate în zona de maximă arcuire, sau cele două fragmente de cești lucrate din pastă fină, cu torți supraînălțate și un omoplat crestă, par să indice în apropiere, și prezența unui orizont cultural ce aparține etapei finale a epocii bronzului, respectiv culturii Coslogeni.

Tot în umplutura locuinței bordei, de mari dimensiuni din S XXIV, au fost găsite foarte multe fragmente de străchini, lucrate din pastă fină, cenușie, cu pereții subțiri, foarte bine arse, decorate cu linii în vnl, incizate sau lustruite, sau decorate cu linii late oblice, lustruite, combinate cu caneluri (fig. VIII, IX, X). Profilul acestor vase este zvelt, cu umărul carenat, iar fundul este inelar, cu o varietate mare de profile (fig. XII). De asemenea, profilul buzelor este foarte variat (fig. VII), în general foarte subțire, puțin evazat, ușor îngroșat la margini sau cu un prag pentru a se sprijini capacul. Toată această categorie de ceramică aparține străchinilor datate în secolul IV e.n., în aria culturii Sîntana de Mureș²². Groapa în care au fost aruncate, probabil a fost săpată în cuprinsul locuinței-bordei din epoca geto-dacică și astfel se explică prezența acestui material ceramic amestecat cu ceramica specifică așezării geto-dacice.

Prezența acestor fragmente de străchini din secolul IV, contribuie într-o oarecare măsură, la completarea acelor zone de lângă Dunăre a căror limite deja au fost conturate și documentează și în preajma râului Ialomița „prezența unor neamuri germanice alături de care continuă să viețuiască și să coexiste elemente etnice băștinașe“²³.

L'ÉTABLISSEMENT GÉTO-DACE DE GIURGENI—MOZACU, DÉP. DE IALOMIȚA

Résumé

Les recherches archéologiques effectuées pendant les années 1987—1988 à Giurgeni—Mozacu, dép. de Ialomița, ont identifié un grand établissement géto-dace. On a pu ainsi découvrir plusieurs habitations-huttes, autant de surface que enfouillées dans la terre, des fosses ménagères et des âtres. La céramique — travaillée à la main et tournée — est en grande quantité. D'une importance à part sont cinq anses d'amfore avec des estampilles qui datent de IV-ème—III-ème siècles av. n. é. On a de même découvert un moulin à main, des fragments des plateaux en terre cuite, des fusaioles, une amulette en os, des fins tessons céramiques grecque avec firmis, des fragments de verre, une pointe de flèche en bronze.

À part cela on a découvert des fragments céramiques d'écuelles, avec un décor incisé ou poli, qui datent du IV-ème siècle de n. é. et qui appartiennent à la civilisation S'ntana.

²² B. Mitrea, C. Preda, *Quelques problèmes ayant trait aux nécropoles du type Sîntana-Cherntakov découvertes en Valachie*, în *Dacia*, N. S., VIII, 1964, p. 216.

²³ Gh. Diaconu, *Trgșor, necropola din secolele III—IV*, București 1965, p. 162.

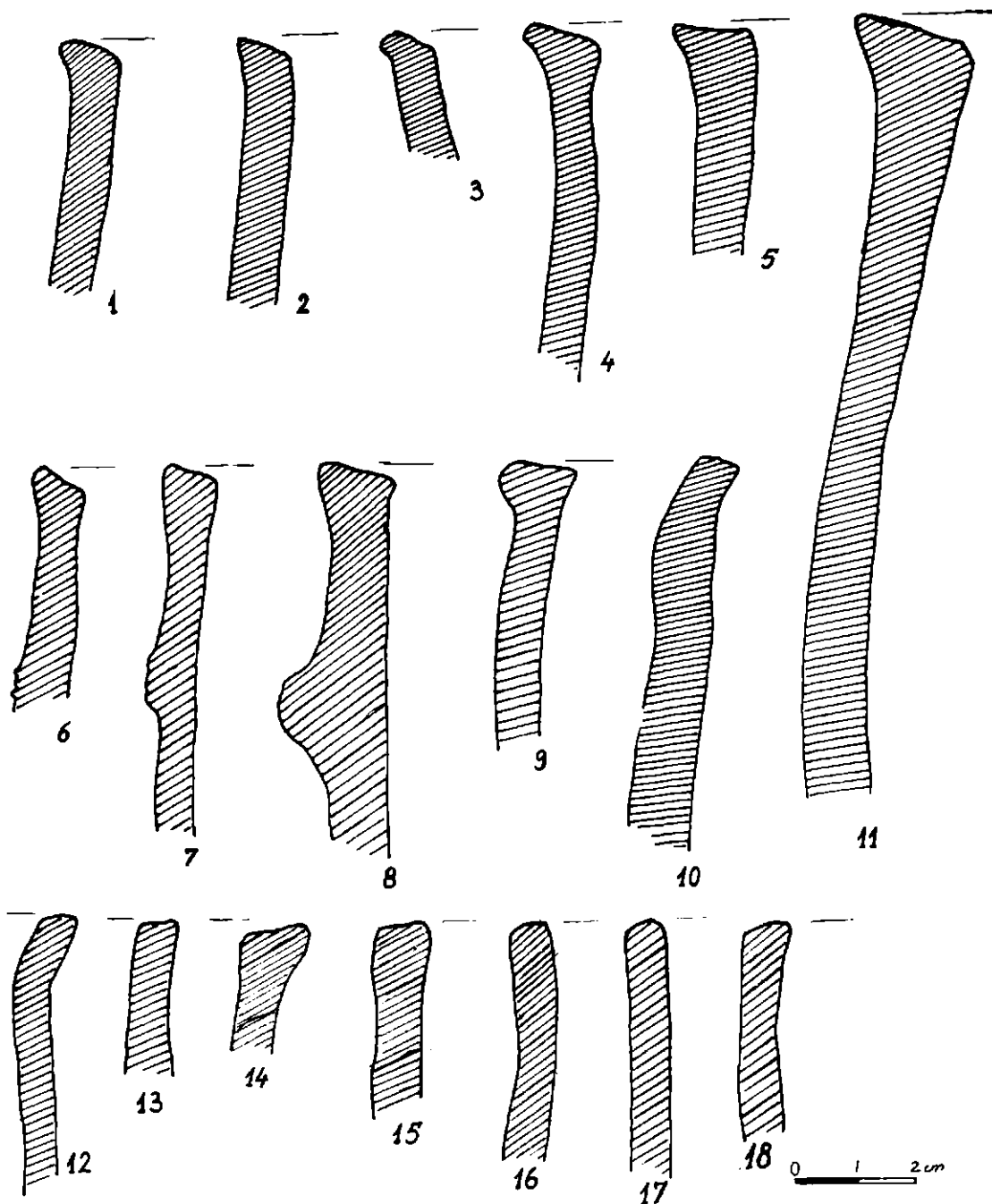

Fig. 1. — Profile de vase.

Fig. 1. — Profiles de vases.

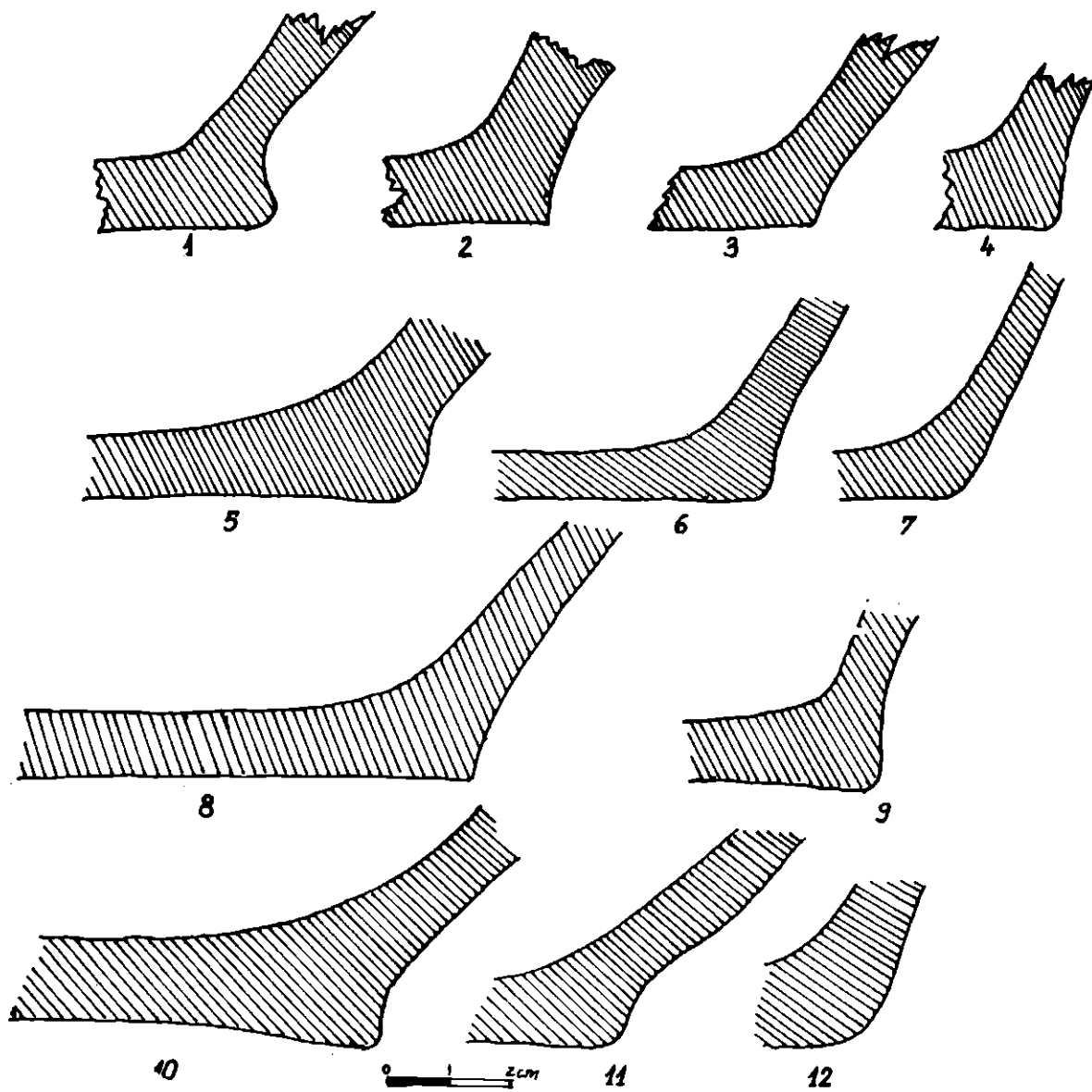

Fig. 2. — Profile de vase lucrate la mână.
Fig. 2. — Profils de vases, travaillés à la main.

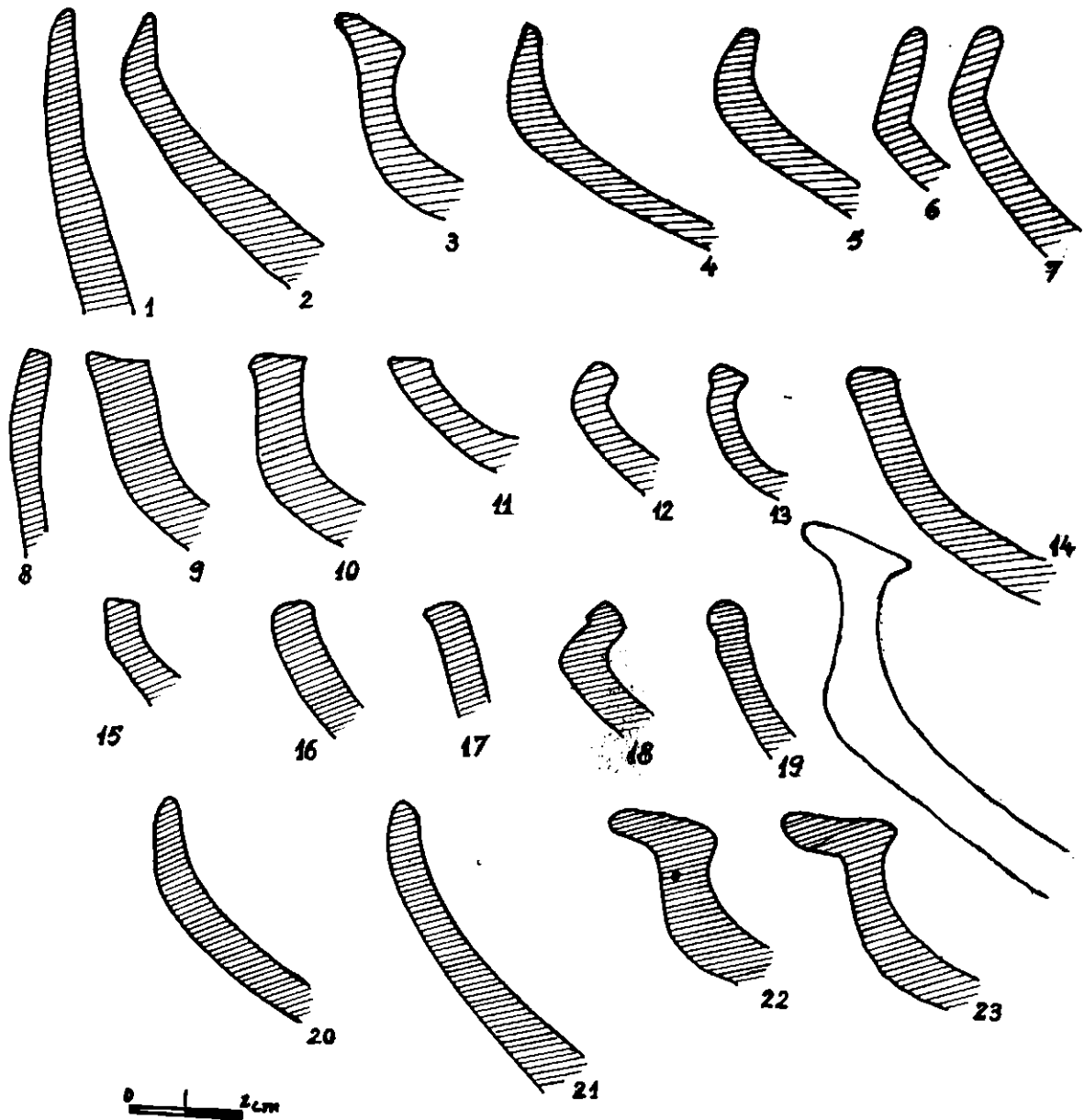

Fig. 3. — Profile de străchini și castroane lucrate la mână.
 Fig. 3. — Profiles d'écuelles et chaudrons travaillés à la main.

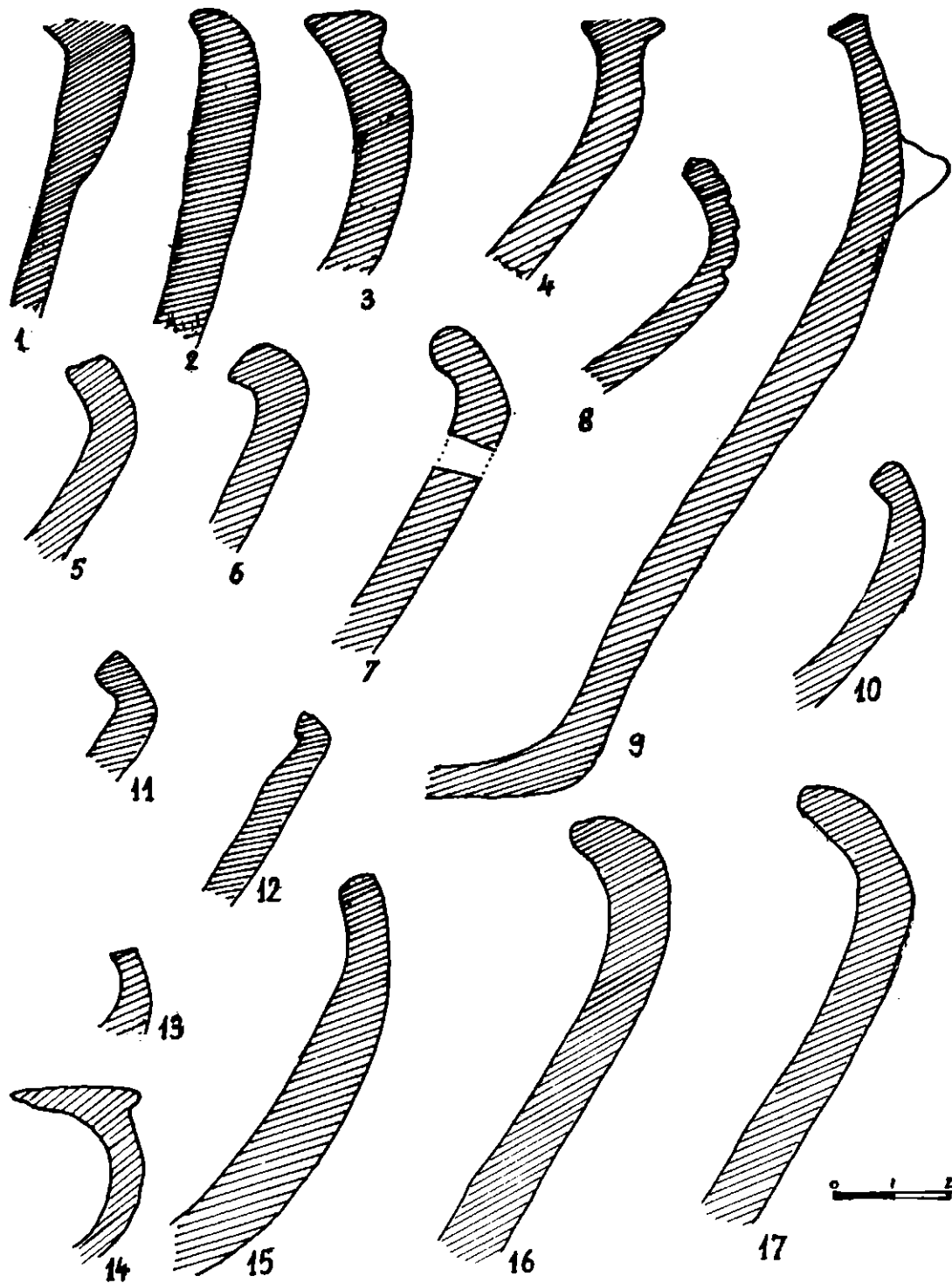

Fig. 4. — Profile de străchini și castroane lucrate la mină.
 Fig. 4. — Profiles d'écuelies et chaudrons travaillés à la main.

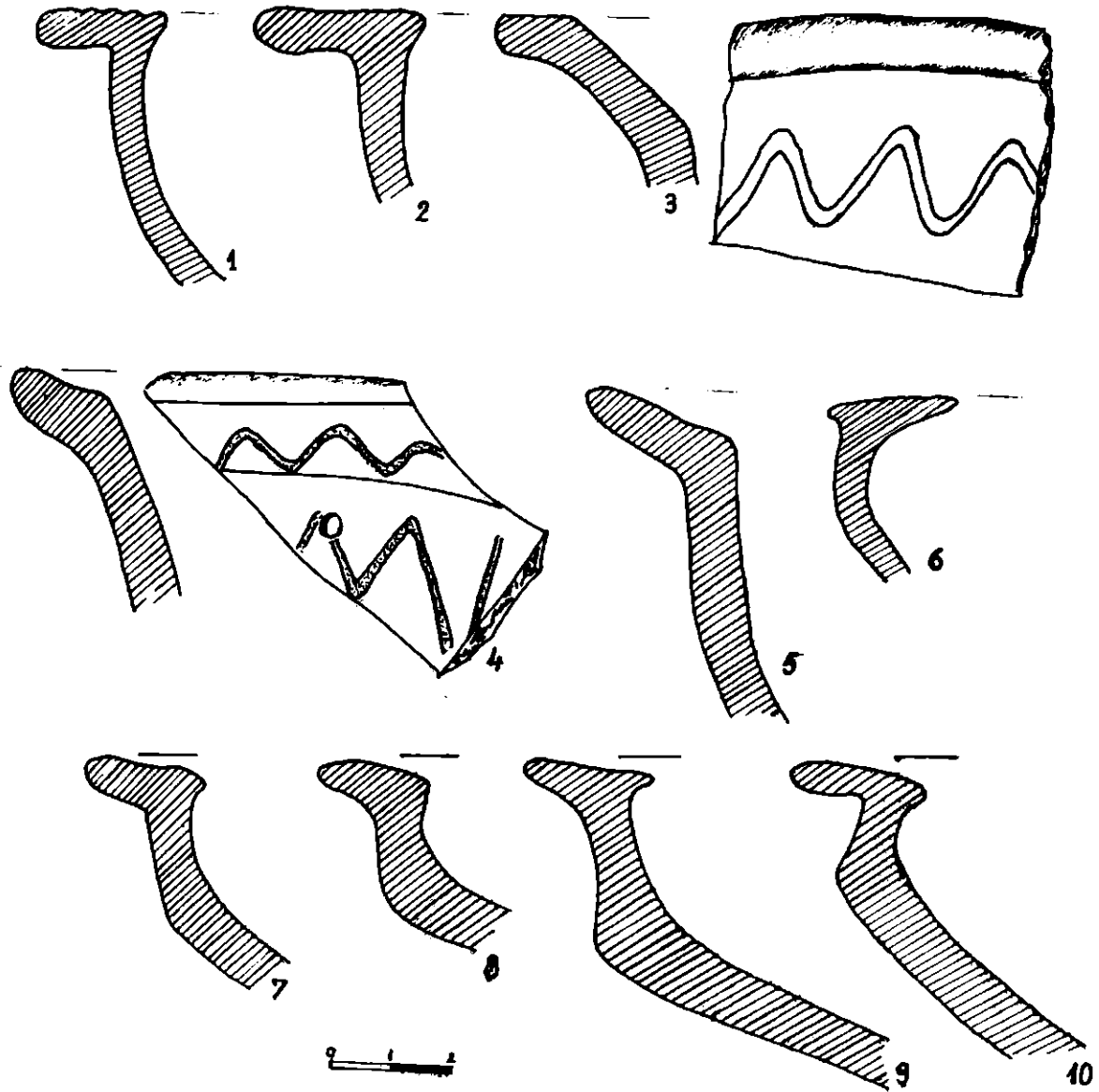

Fig. 5. — Profile de vase lucrate la roata cu decor pe partea exterioară.

Fig. 5. — Profiles de vases tournés et décorés.

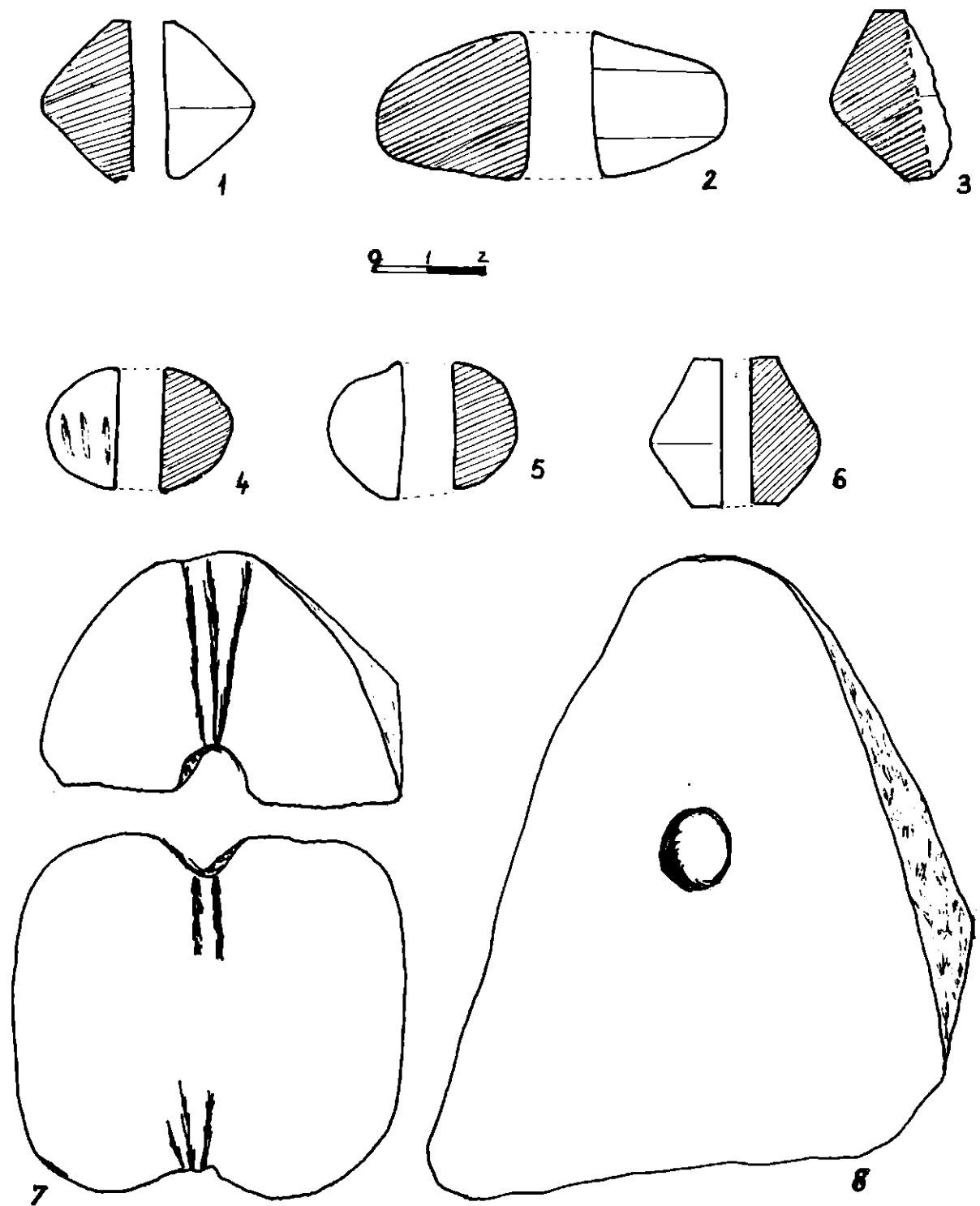

Fig. 6. — Giurgeni—Mozacu. Fusaiole și greutăți din lut ars.

Fig. 6 — Fusaioles et poids en terre cuite.

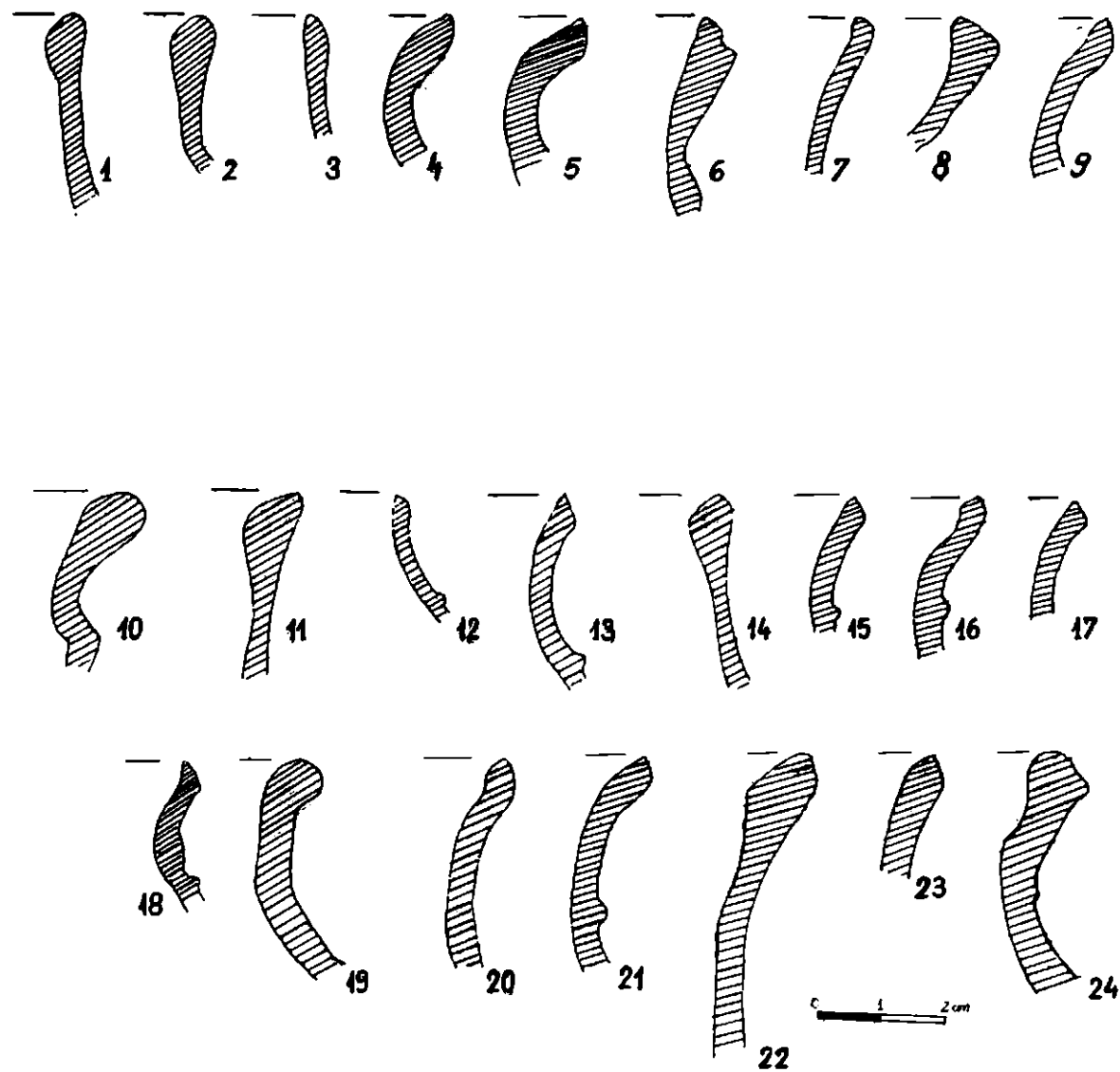

Fig. 7. — Giurgeni—Mozacu. Fragmente ceramice, sec. IV.

Fig. 7. — Profiles de vases du IV-ème siècle n. é.

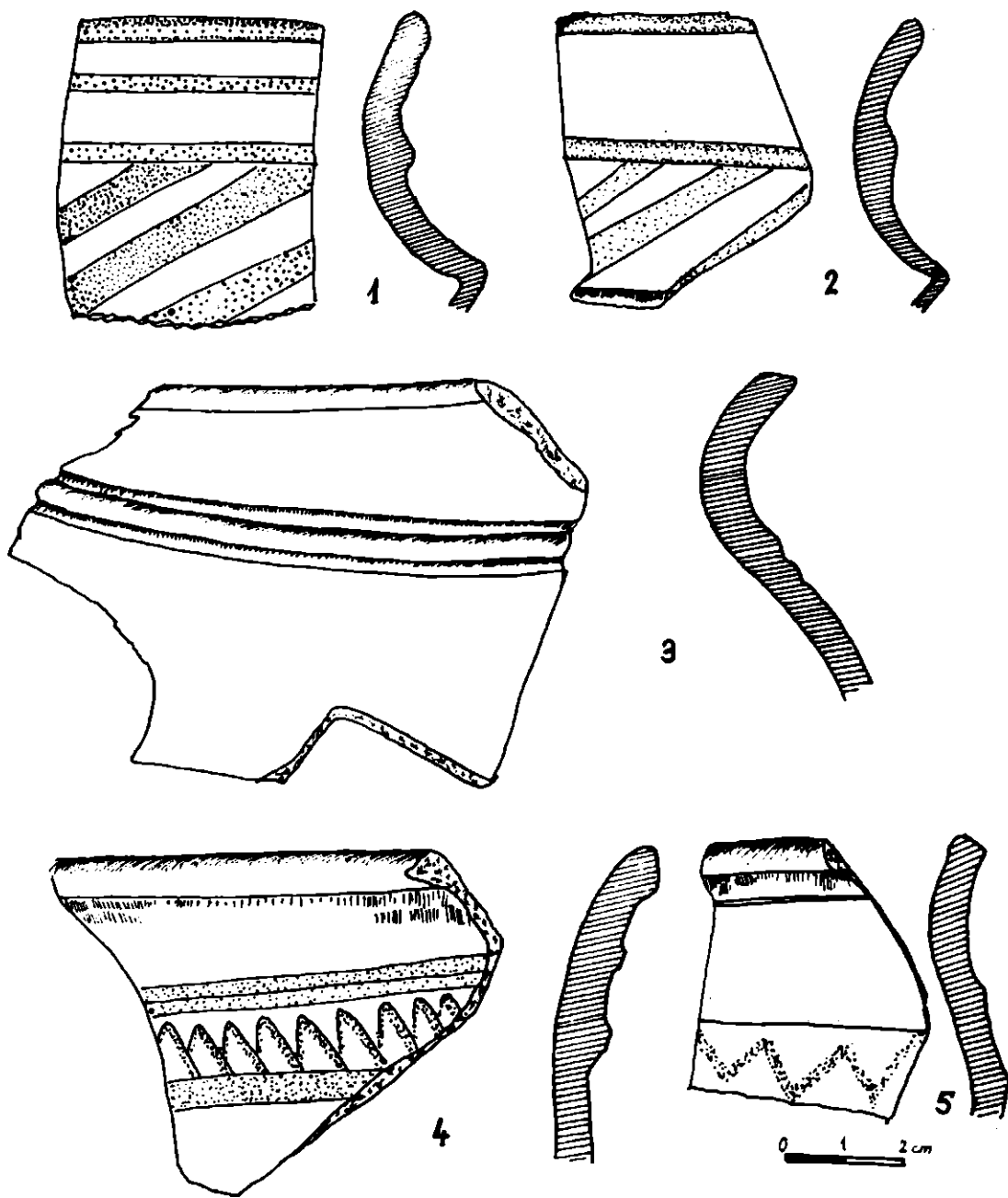

Fig. 8. — Giurgeni—Mozacu. Fragmente ceramice, sec. IV

Fig. 8—11. — Fragments céramiques du IV-ème siècle.

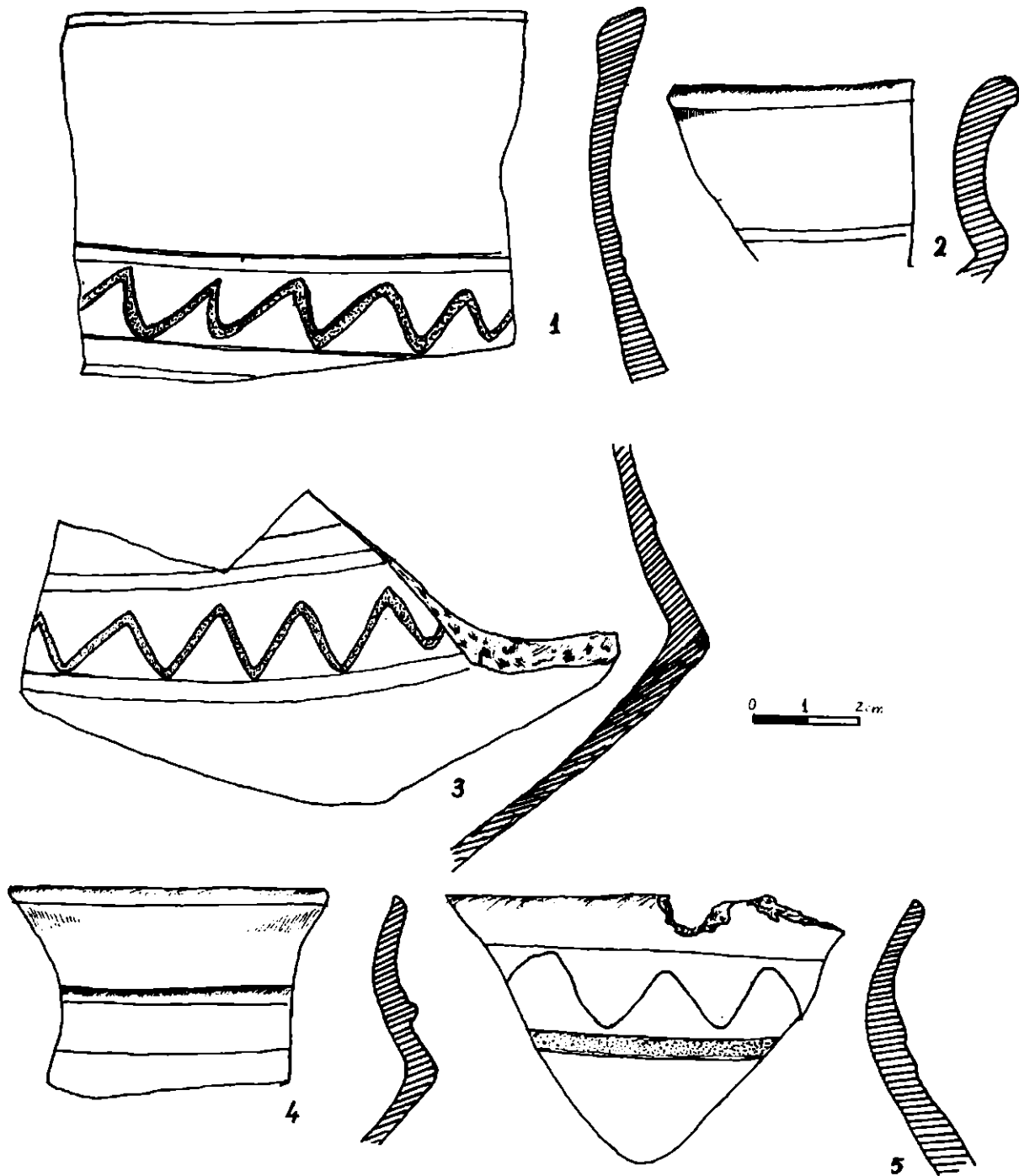

Fig. 9. — Giurgeni—Mozacu. Fragmente ceramice, sec. IV.

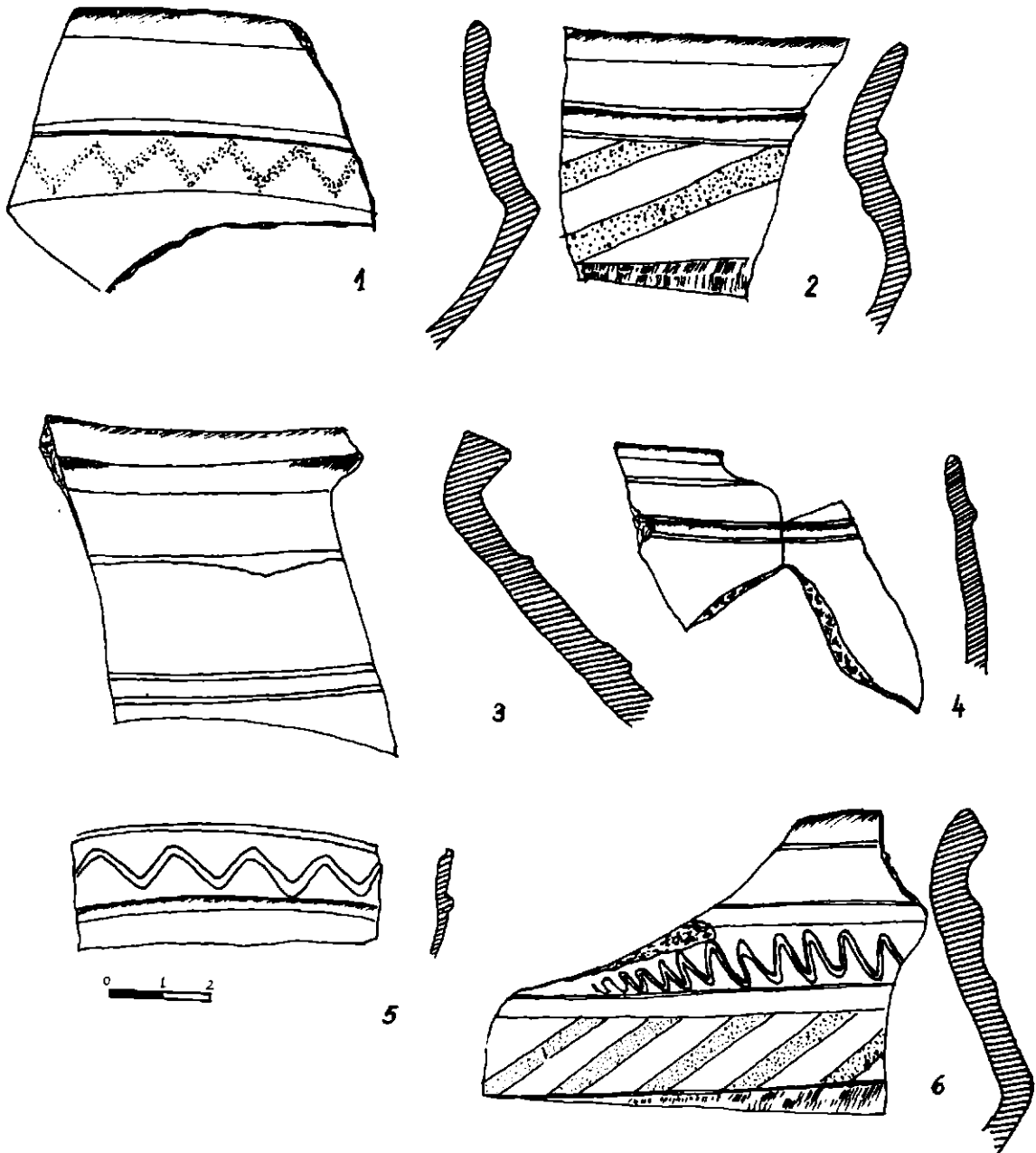

Fig. 10. — Giurgeni—Mozacu. Fragmente ceramice, sec. IV.

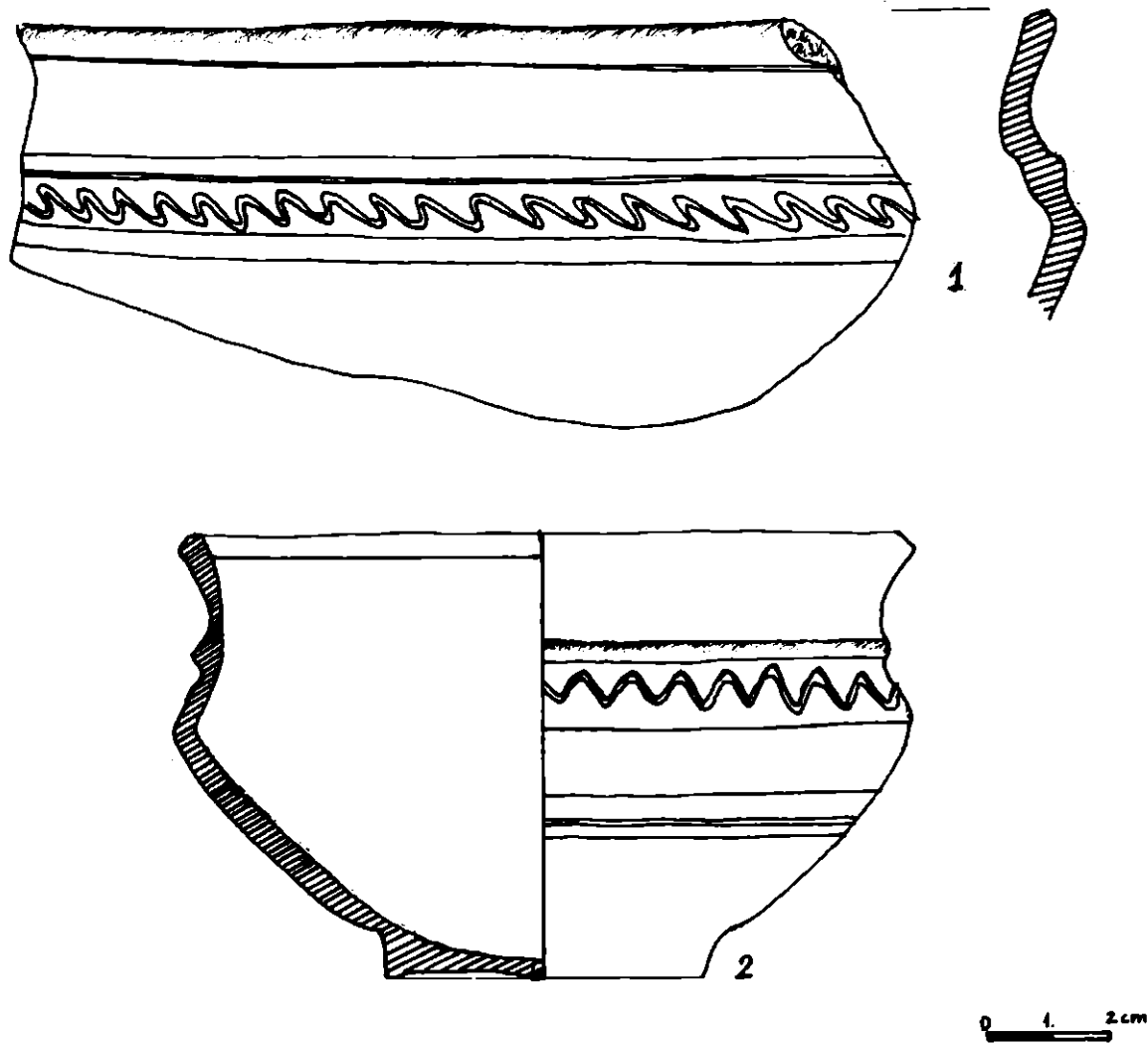

Fig. 11. — Giurgeni—Mozacu. Fragmente ceramice, sec. IV.

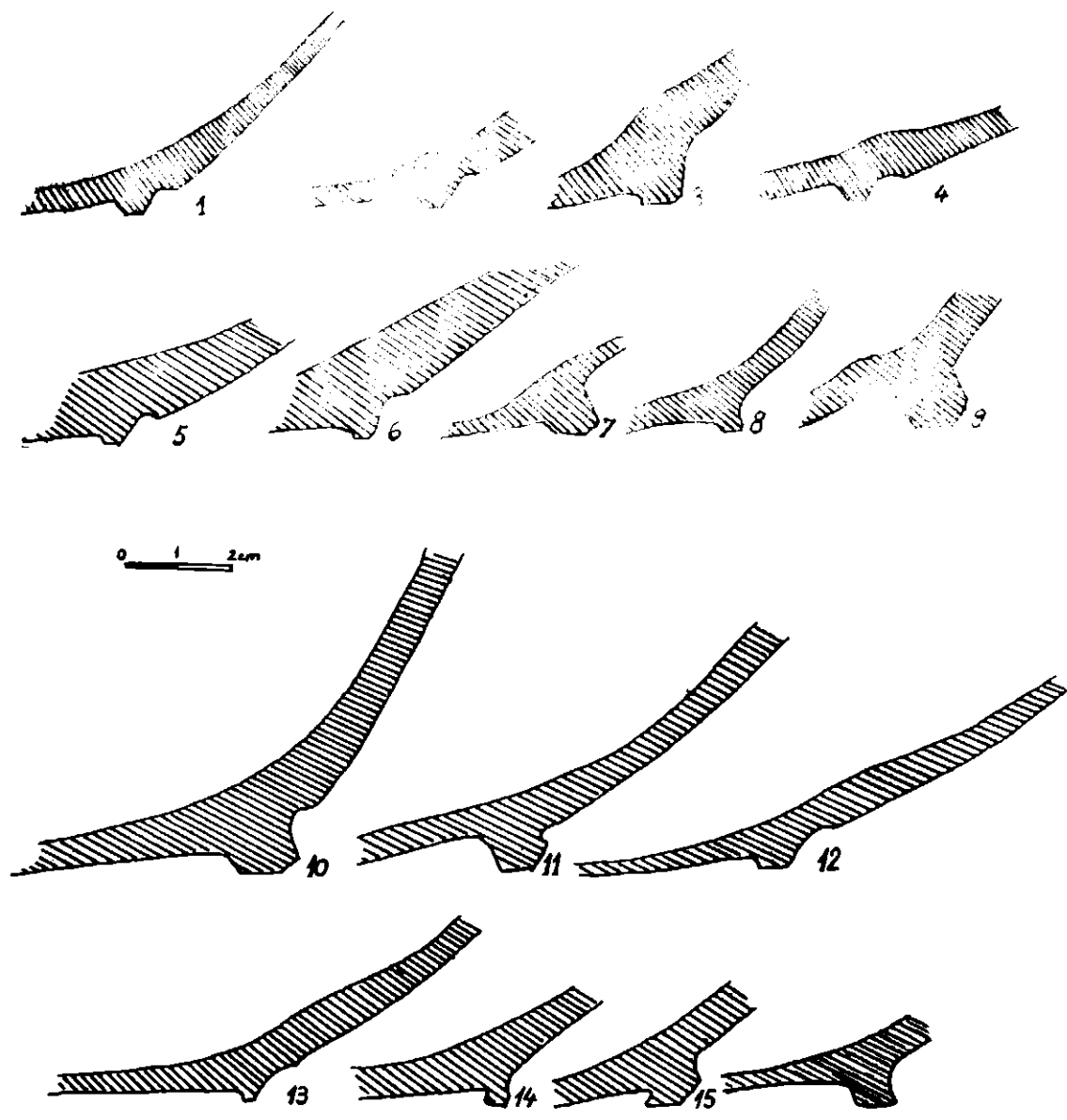

Fig. 12. — Giurgeni--Mozacu. Profile de vase, sec. IV.

Fig. 12. — Profiles de vases du IV-ème siècle.